

OBVEŠČEVALEC

LETO VI

LITIJA, 1965

ŠT. 3—4

VOLITVE

v delavski svet in svete delovnih skupnosti

Dne 12. maja 1965 je kolektiv izvolil polovico novih članov v delavski svet in svete delovnih skupnosti, katerim je potekel enoletni mandat. Nove člane v delavski svet je letos volila le delovna skupnost Predilnica, medtem ko je bilo v vseh svetih delovnih skupnosti izmenjanih polovico članov.

I. Skupno število volilcev, vpisanih v volilne imenike za volitve v delavski svet 459
 Volišče št. I — Predilnica 221
 Volišče št. II — Predilnica 238

II. Skupno je glasovalo za DS 409 volilcev ali 89,1%, ob upoštevanju upravičeno odsotnih je znašala volilna udeležba 99,6%.

Število neveljavnih glasovnic 2.

III. Skupno število volilcev, vpisanih v volilne imenike za volitve v svete delovnih skupnosti 821
 Število volilcev po posameznih voliščih:

Volišče št. I — Predilnica 221
 Volišče št. II — Predilnica 238
 Volišče št. III — Sukalnica 151
 Volišče št. IV — Stročnarna 24
 Volišče št. V — Vzdrževanje 81
 Volišče št. VI — Uprava 90
 Volišče št. VII — Obrat družbene prehrane . . 16

IV. Skupno je glasovalo za svete delovnih skupnosti 734 volilcev, ali 89,4%; ob upoštevanju opravičeno odsotnih je znašala volilna udeležba 99,6%.

Število neveljavnih glasovnic 14.

V. V delavski svet so bili izvoljeni iz delovne skupnosti Predilnica naslednji:

1. Hribar Ivan 321
 2. Ocepek Ivan 318
 3. Eltrin Jože 291
 4. Tišler Miro 289
 5. Anžur Ivica 276
 6. Dimec Ljudmila 271
 7. Resnik Ana 266
 8. Feštanj Stana 263
 9. Brinovec Fani 262
 10. Semec Angela 262
 11. Zupančič Jože 262
 12. Domadenik Draga 260
 13. Premk Antonija 258
 14. Eržen Ana 249
 15. Slabe Alojzija 233

VI. V svete delovnih skupnosti so bili izvoljeni naslednji:

Predilnica

1. Čarman Lado 332
 2. Izlakar Franc 303
 3. Češek Marjan 301
 4. Gril Edi 300
 5. Senica Ignac 285
 6. Ocepek Lucija 283
 7. Cirar Štefka 276
 8. Kos Marija 274
 9. Bizjak Ljudmila 272
 10. Božjak Fani 266
 11. Kolenc Frančiška 249
 12. Planinšek Marija 226

Sukalnica

1. Škerbina Leon 109
 2. Ravnikar Alojzija 85
 3. Premk Draga 84
 4. Janežič Marija 75
 5. Tišler Marija 73

Stročnarna

1. Babšek Angela 18
 2. Obrč Milena 17
 3. Pošebal Frančiška 16

Vzdrževanje

1. Dolinšek Mirko 58
 2. Tomše Stane 54
 3. Malis Janez 49
 4. Krhlikar Konrad 39

Uprava

1. Tišler Hilda 70
 2. Taufer Lado 68
 3. Pavliha Lojze 57
 4. Kos Štefka 50

Obrat družbene prehrane

1. Remec Marjana 13
 2. Ceglar Marija 10
 3. Šepce Justa 8

H. T.

Delo delavskega sveta in upravnega odbora

Delavski svet je na zasedanju dne 24. 2. 1965

- Potrdil plan črpanja amortizacije, ki pripada poslovnemu skladu v letu 1965. 131 691 033 din
- plan črpanja amortizacije, ki ne pripada poslovnemu skladu za leto 1965. 38 673 808 din
- plan črpanja sredstev čistega dohodka v poslovnem skladu, namenjenega za investicije v letu 1965. 16 265 376 din
- plan črpanja sredstev skupne porabe za leto 1965. 76 150 349 din

— Obravnaval je poročilo tov. Braneta Peterca o potovanju v tujino.

— Obravnaval je predlog komisije za razdelitev stanovanj in stolpnici na Rozmanovem trgu 8 v Litiji in ga potrdil v celoti.

Potrdil je predlog za razdelitev ostalih stanovanj z naslednjimi spremembami:

Garsoniera, ki jo izprazni ing. Pavle Koprivnikar se dodeli tov. Kolenc Frančiški s hčerko, v njeno sobo pa se vseli Rovnšek Darinka z otrokom.

Prošnjam oziroma pritožbam tov. Ravnikar Alojzije, Sitar Rozi, Videmšek Bruna, Izlakar Franca, Mrzelj Ljudmile, Logar Antonije in Žveglič Jožefe, Witwicky Štefke in Kuhelj Slavke, ni bilo ugodeno.

DS je priporočil, da stanovanjska komisija obravnava pri prvi razdelitvi stanovanj tov. Videmška in Tatalovičevu kot nujna primera in jima po možnosti dodeli stanovanje.

Sklep delavskega sveta je bil, da stanovalci za nova stanovanja v stolpiču pričnejo plačevati prispevke s 1. februarjem 1965.

— DS je potrdil predračun dohodkov in izdatkov za sezono 1965 v Počitniškem domu in potrdil višino cene penziona in regresa v sezoni 1965.

Na zasedanju dne 12. 4. 1965 pa je delavski svet:

— Obravnaval poročilo o doseženi proizvodnji v I. tromesečju 1965.

— Obravnaval in vzel je na znanje poročilo o poslovnih problematiki podjetja. Potrdil je ukrepe za normalen potek poslovanja podjetja, kot jih je predlagal upravni odbor.

— Potrdil je predlog Komisije Obrata družbene prehrane za povišanje osebnih dohodkov na vseh delovnih mestih v tem obratu do 15 %. Predlog se daje v razpravo in ga bo potem ponovno obravnaval in dokončno potrdil delavski svet.

— Vzel je na znanje poročilo o izvršenih nadurah v mesecu januarju in februarju in potrdil plan nadurnega dela za II. tromesečje letošnjega leta.

— Razpisal je volitve v delavski svet in svete delovnih skupnosti.

Izmenja oziroma voli se polovica to je 15 članov delavskega sveta, ki so bili izvoljeni za eno leto in sicer v delovni skupnosti Predilnica. V svetih delovnih skupnostih pa se voli polovica članov tj. oni, ki so bili izvoljeni za eno leto.

DS je imenoval volilno komisijo in komisijo za sestavo volilnih imenikov.

— Vzel je na znanje poročilo o službenem potovanju tov. Braneta Peterca in Antona Jeltnikarja v Zahodno Nemčijo.

— Za zborovanje organov samoupravljanja 8. maja 1965 v Ljubljani je imenoval naslednje delegate: Rapp

Leo, Bajec Aco, Habič Lada, Pintar Polda in Volk Katarina, namestnika v primeru odsotnosti pa Malis Karel in Medvešek Tina.

— Odobril je kritje razlike med ceno penziona in regresa v Počitniškem domu iz osebnih dohodkov v primeru, če bo to potrebno.

— Odobril je 2,5 % od bruto osebnih dohodkov za vzgojo kadrov s tem, da se prispeva za strokovno šolstvo v občini 12 milijonov dinarjev. Na podlagi sklepa DS z dne 24. 2. 1965 pa se priporoča skupščini občine Litija, da sredstva iz proračuna, ki so bila namenjena za strokovno šolstvo in ki se z našim prispevkom sprostijo, uporabi za otroško varstvo in osnovno šolstvo v Litiji.

— Sindikalna podružnica podjetja naj se obvesti o tem, da člani delavskega sveta ne odobravajo sklepa o dotaciji sindikalne podružnice prosvetnim delavcem, ker bi se ta sredstva lahko porabila za člane kolektiva.

Upravni odbor je na seji dne 27. 2. 1965

— Potrdil predlog Komisije za družbeno prehrano o nastavitvi tov. Jeltnikar Rudolfa za upravnika obrata družbene prehrane s 15. 2. 1965. Dosedanji upravnik obrata družbene prehrane tov. Repina Martin pa se razreši na lastno željo službenih dolžnosti s 1. 3. 1965.

— Vzel je na znanje plan službenih potovanj za mesec marec 1965 in naknadno potrdil neplanirana izvršena službena potovanja v februarju 1965.

— Obravnaval je pritožbo tov. Witwicky Stanislava glede premestitve. Pritožbi ni mogel ugoditi, ker ni na razpolago zaenkrat drugega primerne delovnega mesta. Njegov primer obolevnosti bo morala ponovno obravnavati Invalidska komisija, ki bo ugotovila njegovo nadaljnjo delazmožnost in delovno mesto, kamor naj bi se razporedil kot invalid.

Na seji dne 11. 3. 1965 je upravni odbor:

— Odobril potovanje tov. Branetu Peterci in Antonu Jeltnikarju v Zahodno Nemčijo zaradi nabave rezervnih delov za rekonstrukcijo predilnice. Prvo potovanje se bo izvršilo v marcu in tudi drugo še v I. polletju letošnjega leta. Za potovanje se jima odobri vsakokrat po 8 dnevnic v DM po obstoječih predpisih. Stroški potovanja bremene poslovne stroške.

Nadalje je obema odobril še potovanje v Italijo v I. polletju letošnjega leta. Obiskala bi tovarne, ki proizvajajo in predelujejo sintetična vlakna in se seznanila z njihovimi proizvodnimi postopki. Obiskala bosta tudi firmo Savio in še nekaj proizvajalcev strojne opreme za predelavo sintetične in se dogovorila za nakup strojev po našem perspektivnem programu. Za potovanje se jima odobrava vsakemu po 6 dnevnic v Lit, po obstoječih predpisih. Stroški potovanja bremene poslovne stroške.

— Odobril je potovanje tov. Francu Lesjaku v strokovni ekskurziji HTV v Švico in Francijo v maju letos. Odobril je plačilo stroškov v višini 94 000 din in 2 dnevnic v tuji valuti. Stroški potovanja bremene sredstva za izobraževanje kadrov.

— Potrdil je finančni plan izobraževanja kadrov v podjetju za leto 1965. Istočasno je sklenil, da morajo predvideni vodilni kadri v podjetju obvezno obiskovati tečaj REFA.

— Odobril je sporazumno prenehanje delovnega razmerja tehničnemu vodji tov. Maksu Senici s 1. majem 1965.

O SINTETIKI

Uredniški odbor glasila »Tovarniški obveščevalec« me je vzbudil, naj napišem za glasilo kolektiva članek o sintetičnih vlaknih. Moj članek naj bi podal nekaj besed o vlaknih, ki jih vse pogosteje srečujemo v življenju in praksi.

Leta 1800 je znašala proizvodnja in poraba bombaža na svetu 13,4 % od vseh tekstilnih surovin. V naslednjih letih sta proizvodnja in poraba stalno v porastu in že doseže konec 19. stoletja (1880—1889) 50,6 %. Od leta 1909—1913 je znašal delež že 53,3 % in leta 1956 pa 54,13 %. Prognoza sprememb v strukturi potrošnje tekstilnih vlaken od leta 1960—1965 je za bombaž plus 9 %. Bombaž raste v različnih delih sveta s posredovanjem sončne energije v zelo velikih količinah, ki so večje kot količine vseh ostalih vrst tekstilnih surovin skupaj.

Kemijska vlakna pa so naraščala še hitreje kot bombaž. V letih 1909—1913 je bil delež kemijskih vlaken 0,1 % od vseh porabljenih tekstilnih surovin, leta 1956 pa že 16,5 %. Prognoza pa napoveduje od leta 1960—1965 samo za sintetična vlakna porast za 145 %. Medtem ko je procentualni delež kemijskih vlaken v velikem porastu, pa je opaziti upadanje pri nekaterih drugih vrstah vlaken. Razlog za tako stanje je predvsem v tem, ker so količine naravnih tekstilnih vlaken bolj ali manj odvisne od letine ter od obdelanih površin.

Kemijska vlakna pa se nasprotno izdelujejo v tovarnah. Zaradi velikih potreb se postavljajo nove tovarne, ki neodvisno od vremena in klimatskih pogojev, proizvajajo velike količine umetnih vlaken.

Kemijska vlakna delimo na:

- A. Kemijska vlakna iz naravnih polimerov.
- B. Sintetična vlakna.
- A. K tej skupini spada proizvodnja viskoznega prediva iz celuloze, ki sledi po sledečih operacijah:
 - a) Mercerizacija celuloze z natrijevim lugom.
 - b) Predzorenje alkaliceleuloze.
 - c) Sulfidiranje alkaliceleuloze s CS_2 .
 - d) Raztapljanje ksantogenata v razredčenem natrijevem lugu.
 - e) Filtriranje viskoze.
 - f) Zorenje (polimerizacija) viskoze.
 - g) Homogeniziranje viskoze.
 - h) Evakuiranje viskoze.
 - i) Za medlo ali barvano viskozo je še pigmentiranje.
 - j) Predenje viskoze.
 - k) Pranje, beljenje in aviviranje

Torej se ves postopek razvija na sledeč način:

Zelo čisto izdelano celulozo najprej raztapljamo. Nato stiskamo viskozno raztopino skozi luknjice predilne šobe v raztopino snovi, ki nevtralizira topilo in celulozno snov pridobimo v trdni obliki niti. Izhodna

Na seji UO dne 12. 4. 1965 pa je:

- predlagal delavskemu svetu ukrepe za normalni potek poslovanja podjetja.
- Potrdil predlog Komisije obrata družbene prehrane, da se v tem obratu povečajo obračunske postavke največ do 15 % in ga dal v obravnavo delavskemu svetu.
- Vzel je na znanje plan službenih potovanj za mesec april 1965 in naknadno potrdil neplanirana službena potovanja v marcu 1965.
- Vzel je na znanje informacijo o slabih poslovnih zaključkih v I. tromesečju v obratu družbene prehrane. Komisija naj pripravi predlog za izboljšanje tega stanja, nakar bo upravni odbor podrobneje razpravljala o zadevi.

L. R.

surovina, les, vsebuje 30—35 % celuloze, oplemenitena celuloza za viskozni rejon ima 94 % celuloze.

Sedaj pa preidemo na:

B. Sintetična vlakna.

V nasprotju s prejšnjo skupino (primer viskozno predivo, imenovano tudi stanično vlakno ali lesena) se sintetična vlakna izdelajo iz snovi kemijske industrije.

Iz nizkomolekularnih snovi, npr. iz karbida in vode, nastane acetilen. Iz acetilena in solne kisline nastane vinilklorid. Monomerni akrilnitril dobimo iz etilenklorhidrina. Te snovi pa s polimerizacijo ali s polikondenzacijo združimo v nove snovi, ki imajo dolge nitaste molekule. Polimerizacija je vezanje reaktivnih nenasičenih nizkomolekularnih spojin v veliko molekulo z razcepitvijo dvojezi. Polikondenzacija pa je spajanje enakih ali različnih nizkomolekularnih spojin v makromolekulo z istočasno odcepitvijo manjših molekul (vode). Pri spajanju se po več tisoč molekul spoji v dolgo molekularno verigo. Da se molekule lahko združijo v eno veliko molekulo, morajo biti sposobne, da reagirajo na obeh koncih.

Leta 1927 je prof. Staudinger izdelal prvo sintetično vlakno. Ta vlakna še niso bila važna za tehniko. Dokazalo se je le, da bistvene tekstilno-tehnološke lastnosti izvirajo iz dolgih nitastih molekul, ki sestavljajo vlakno.

Sintetična vlakna delimo na:

- a) Poliamidna vlakna.
- b) Polivinilna vlakna.
- c) Poliakrilnitrilna vlakna.
- d) Poliesterska vlakna.
- e) Poliuretenska vlakna.
- f) Poliolefinska vlakna (polietilenska in polipropilenska).
- g) Polivinilalkoholna vlakna.
- h) Politetrafluoretilenska vlakna.

Za izdelavo poliamidnih vlaken je več patentov. Nylon 66 je iz heksometilendiamina in adipinove kisline. Nylon 6 je iz epsilonaminokapronkisline. Epsilon-kaprolaktam se stresa v kotle. Polikondenzacija se izvrši v prisotnosti katalizatorjev. Polimer se nato nareže na koščke (velikosti 1 cm^2). Koščki se perejo, da se odstrani čim več monomera. Nato se sušijo. Suhe koščke vsipajo v avtoklave, kjer se rešetke ogrevajo s parami difenila na 240° do 260°C . Staljeno maso potisne nato črpalka skozi filter in šobo. Masa se po prehodu skozi šobo takoj ohladi in v obliki trdne nitke navije na galetu. Najvažnejša surovina za nylon in perlon je fenol. Fenol pridobivajo iz katrana pri suhi destilaciji premoga.

Vinilklorid polimeriziramo v polivinilna vlakna. Akrilnitril polimeriziramo z amonijevim persulfatom kot katalizatorjem v poliakrilnitril. Nato se poliakrilnitril topi v dimetilformamidu in se predela v vlakna.

Poliesterska vlakna: Poliester dobimo iz tereftalne kisline in etilenglikola v prisotnosti solne kisline in katalizatorja, tako da segrejemo na 190° . Polikondenzacija je zaključena na 280°C . Pri tem oddestilira prebitni glikol. Poliester se nareže v koščke. Te koščke se vsipa v kotle in se vlakna dobijo po talilnem postopku.

Polipropilenska vlakna: Polimerizacija je izvršena s katalizatorji. Pridobivanje vlaken je po talilnem postopku. Propilen pridobivajo v organski kemijski industriji iz nafte.

Brezkončno nit imenujemo filament. Lahko pa več niti združimo v kabel, katerega se na rezilnem stroju nareže na zahtevano dolžino. Tako dobimo vlakna, točno določenih dolžin v obliki prediva (stapel fibre).

V SFR Jugoslaviji se bo letos začela v Skopju proizvodnja akrilnitrilnih vlaken (malon) v tovarni Naum Naumovski — Borče, ki bo prvi jugoslovanski proizvod na tem področju. Uvažali bodo akrilnitrilni monomer, to je proizvod kemijske industrije in ga pre-

delali v sintetična vlakna. Akrilnitrlna vlakna se uporabljajo v mešanicah z volno, bombažem, viskozni predivom. Izdeluje se preja za trikotajne artikle, razne filtre, dekorativne tkanine, za tkanine, ki se uporabljajo v tropskih krajih, šotori, zavesa, letne in delovne obleke, perilo, nogavice, žamete, pliš, transportne trakove, kopalne obleke, ribolovne mreže itd.

V izgradnji je tovarna poliamidnih vlaken nylon 66 v Ljubljani. Proizvodnja bo v obliki filamenta (za nogavice, perilo, tehnične tkanine, vretenske trakove itd.). Tovarna poliesterskih vlaken pri Kopru je še v načrtih.

Tekstilna industrija mora uvažati še sintetično surovino po visoki ceni, ker še ni domače surovinske baze. Za uspešno delo tekstilne industrije je potreben tudi razvoj kemijske industrije. Tudi sintetična vlakna se morajo v veliki meri uvažati, ker še ni stekla proizvodnja domačih sintetičnih vlaken.

Naše podjetje predeluje s svojim strojnim parkom v glavnem bombaž in viskozno predivo v prejo. Lahko pa predeluje tudi sintetična vlakna s preureditvijo strojnega parka. Sintetično predivo se predeluje popolnoma samo, ali pa v mešanici z viskozni predivom. V proizvodnji sta sedaj dve vrsti sintetičnih vlaken, in sicer polipropilenska vlakna po imenu Meraklon v različnih barvah (siva, rdeča, zelena). Nato so še poliakrilnitrlna vlakna po imenu Leakril od firme ACSA. Ta vlakna se uvažajo iz Italije. Polipropilenska vlakna se predelujejo popolnoma sama. Preja se uporablja za dekorativne tkanine, odeje in tudi delno za perilo. Poliakrilnitrlna vlakna pa se predelujejo v melanzih. V pripravi je predelovanje poliesterskih vlaken skupaj s česanim bombažem v mešanici 67 % poliestra in 33 % česanega bombaža. Takšna preja se bo uporabljala za perilo, zavesa, dekoracijsko blago itd.

Cene sintetičnega prediva so veliko večje kot cene bombažnih mešanic. Tako imamo v primerjavi z bom-

bažem naslednje cene. Bombažna mešanica: modra 600 din/kg, rumena 572 din/kg, rdeča 528 din/kg.

Viskozno predivo: 560 din/kg in barvano viskozno predivo 600—900 din/kg.

Leakril surov: 1800 din, barvan Leakril 2000 do 3500 din za kg.

Polipropilensko predivo: 1600 din/kg.

Poliesterska vlakna: 2200 din/kg.

Pri predelavi sintetičnih vlaken je zato treba še bolj paziti, da nastaja čim manj odpadkov in da se še odpadki v čimvečji meri predelajo v prejo.

Pri predenju preje iz sintetičnih vlaken menjava asortimentov nekoliko vpliva na znižanje produktivnosti in tudi tehnološki proces je potrebno prilagoditi predenju sintetične, kar včasih povzroča probleme. Vendar je povpraševanje na tržišču veliko in gredo ti artikli dobro v promet. Količine preje, ki se izdelajo iz sintetičnih vlaken, so manjše od drugih asortimentov (npr. bombažne ali viskozne preje) ker so to pač modni artikli in če je preja namenjena trikotaji, se že iz 300 kg preje napravi zelo veliko jopic, ali podobnih artiklov. Zato se tudi vrste preje z ozirom na barvo vlaken pogosto menjajo.

Od nadaljnjih raziskav lahko pričakujemo še veliko število novih boljših tipov sintetičnih vlaken. Zaskrat se še ne more misliti, da bi sintetična vlakna popolnoma izpodrinila prirodna vlakna. Bombaž in volna se bosta zaradi svojih specifičnih lastnosti še vedno uporabljala za tekstilne izdelke, bodisi sama, ali pa v mešanicah. Sintetična vlakna pa se bodo najbolj uporabljala tam, kjer bodo njihove specifične lastnosti (npr. glede trdnosti in trpežnosti) najbolj prišle do izraza. Veliko perspektivo imajo poliolefinska in polivinilalkoholna vlakna zaradi nizke cene, velike trpežnosti, dobrih fizikalnih in tekstilno tehnoloških lastnosti

Ing. K. P.

Občni zbor industrijskega gasilskega društva

Občnega zbora Industrijskega gasilskega društva Predilnice Litija so se poleg številnih članov udeležili tudi predstavniki kolektiva in zastopniki republiške, okrajne in občinske gasilske zveze.

Redni letni občni zbor je otvoril predsednik društva tov. Pavliha Lojze. Po izvolitvi delovnega predsedstva je dalje vodil občni zbor delovni predsednik tov. Stamatovski Niko. Poročilo o delu društva sta podala predsednik in poveljnik. Tov. Pavliha je uvodoma poudaril, da je letošnji občni zbor manifestacija enotnosti naše gasilske organizacije. To enotnost je društvo doseglo predvsem z najtesnejšim sodelovanjem z ostalimi gasilskimi organizacijami v občini in organizacijami v podjetju. Naše gasilsko društvo se je udeležilo vseh proslav in tekmovanj ob 100-letnici gasilstva Jugoslavije. Zaradi poglobljenega strokovnega znanja, navdušenja in požrtvovalnosti članov, uspeh teh prizadevanj ni izostal. Naše društvo je postalo okrajni, republiški in državni prvak. Zato je bil letošnji občni zbor manifestacija in praznik društva.

Ko je predsednik govoril o delu društva je dejal, da je imel upravni odbor seje po potrebi, vso iniciativo pa je nadalje prepustil operativnemu štabu, ki je vse sklepe upravnega odbora in požarno-varnostne komisije sprovajal samostojno.

Izobraževanju članstva bomo morali posvetiti še večjo pozornost. Predvsem moramo pojačati ženske gasilske desetine. S tem bomo znatno zmanjšali nevarnost požarov v oddelkih. Polovico naročnine za 20 izvodov Gasilskega vestnika krije društvo. Članstvu je bilo razdeljenih tudi 70 gasilskih koledarčkov.

Naše društvo je aktivno sodelovalo na proslavah ob 100-letnici gasilstva Jugoslavije. Tako smo izvedli nastop v Kostrevnici, na Vačah, Kandršah in izven naše ožje republike v Varaždinu.

Ob koncu svojega poročila se je predsednik zahvalil vsemu članstvu za sodelovanje, posebno tekmo-

valni desetini, ki je dosegla tako lepe uspehe in samoupravnim organom podjetja za vso pomoč in sodelovanje.

Iz poročila poveljnika je razvidno, da je operativni štab uspešno izvajal vse sklepe upravnega odbora društva in požarno-varnostne komisije podjetja. Tako je operativni štab mimo razpravljanja o vseh tekočih zadevah sprejel tudi program dela društva. Tako se je na sejah obravnavalo izobraževanje članstva, gasilske vaje, in tekmovanja, analiziral je vse zanetke požarov



Tekmovalna desetina, ki je dosegla I. mesto na zveznem tekmovanju v Varaždinu

po oddelkih, razpravljaj o požarni preventivi in izva-
janju požarno-varnostnega programa v okviru Civilne
zaščite. Nadalje je tovariš poveljnik seznanil navzoče
z udeležbo članov na gasilskih vajah, tekmovanjih to-
varniških desetih ob obletnici prevzema podjetja po
samoupravnih organih, ko je ženska desetina II. izmene
dosegla I. mesto. Tekmovalna desetina je dosegla I. me-
sto na okrajnem tekmovanju v Ljubljani, in Ptuj. I.
mesto na republiškem tekmovanju, na zveznem tekmo-
vanju v Varaždinu tudi I. mesto in tako postala naj-
boljša gasilska ekipa Jugoslavije. Vkljub lepim uspe-
hom izven tovarne, nismo zanemarili preventivne
službe v podjetju. V letu 1964 smo imeli 23 zanetkov
požarov, ki pa so bili takoj in brez večje škode poga-
šeni z ročnimi gasilnimi aparati. Za gašenje teh zanet-
kov je bilo uporabljenih 48 aparatov in so vsi delovali
brezhibno. Naša gasilska oprema se dopolnjuje, tako da
je društvo sposobno pogasiti še tako zahteven požar.

Na uvajalnih seminarjih je bilo 128 novosprejetih
članov kolektiva. Poleg drugega so se na seminarjih
seznanili tudi z načinom delovanja posameznih gasil-
skih aparatov.

Referatoma je sledila živahna in plodna diskusija,
ki je še dopolnila izčrpana poročila predsednika in po-
veljnika.

Zastopnik republiške gasilske zveze tov. Vrhovec
je po končani diskusiji pozdravil občni zbor in zaželel
je društvu še vnaprej lepih uspehov. Poudaril je, da je
doseženi uspeh našega društva razveseljiv za vse ga-
silce in Republiško gasilsko zvezo. V času proslavljanja
100-letnice gasilstva je Slovenija osvojila tri prva mesta
in sicer moška, ženska in poklicna ekipa Slovenije. Do-
čim sta osvojili mladinska in pionirska ekipa drugo
mesto na zveznem tekmovanju.



*Predsednik IGD tov. Pavliha Lojze med podajanjem
poročila o delu društva*

V znak priznanja je poklonila Republiška gasilska
zveza našemu društvu lepo plaketo, ki prikazuje gasilca
pri reševanju otroka iz plamena.

Zastopnik Okrajne gasilske zveze tov. ing. Čertanc
je med drugim poudaril, da je naše društvo doseglo
zelo lepe uspehe na vseh področjih gasilskega udejstvo-
vanja, na medsebojnem sodelovanju, v preventivi, stro-
kovnem izobraževanju in tekmovanjih. Za doseženo
I. mesto na okrajnem tekmovanju nam je izročil lep
pokal in ob tej priloiki dejal, da naj bo izročeno darilo
v ponos društvu in naj nadaljujemo delo v tej človeko-
ljubni akciji.

Obe priznanji je prejel predsednik našega društva
in ob tej priloiki apeliral na vse mlajše člane, da se
aktivno vključijo v tekmovalne vrste.

Ob koncu občnega zbora so člani soglasno ponovno
izvolili za predsednika društva tov. Lojzeta Pavliha,
za poveljnika pa tov. Jožeta Borštnerja. S sprejetjem
programa dela društva je bil občni zbor zaključen.

R. Zupan

Še nekaj o ročnih gasilnih aparatih

V zadnjih številkah Tovarniškega obveščevalca smo
obširno obravnavali posamezne tipe gasilnih aparatov.
Priobčili smo tudi skice, dalje s kakšnim gasilnim sred-
stvom je posamezen aparat napolnjen in vas seznanili
z delovanjem posameznih aparatov. Tako smo se se-
znani, kateri gasilni aparat je na vodo, peno, gasilni
prašek in CO₂ (ogljikov dioksid).

Pri zanetkih požarov v 1964. letu in teh je bilo 23,
se je ugotovilo, da posamezni člani kolektiva kakor
tudi tisti, ki redno posečajo gasilske vaje, še ne vedo
kateri gasilni aparat naj uporabijo pri zanetkih po-
žarov v posameznih oddelkih predilnice. Predvsem mo-
ramo ugotoviti, ali gori v bližini električnih inštalacij
oziroma elektromotorja, ali nekje v sredini stroja. Šele
ko smo ugotovili mesto zanetka, bomo hitro uporabili
primeren gasilni aparat. Predvsem moramo paziti, da
ne bomo z aparatom na vodo, gasili v bližini električnih
naprav pod napetostjo. V takem primeru moramo upo-
rabiti le gasilni aparat na prašek in CO₂, ki požar takoj
zadušita. Goreči in tleči bombaž pa moramo v tem
primeru takoj namočiti v vedro z vodo, kateri so na-
meščeni po vseh oddelkih.

Komisija za požarno varnost podjetja, ki tesno
sodeluje z Gasilskim društvom Predilnice je na podlagi
ugotovitev sprejela sklep, da se vsi gasilni aparati na-
polnjeni z vodo, tj. VH 14 in PH 15 označijo na zgor-
njem delu z modro barvo. Tako bo že od daleč vidno,
kje se nahaja gasilni aparat na vodo, odnosno aparat
za gašenje električnih naprav.

Ponovno opozarjamo, da je voda prevodnik elek-
tričnega toka in tako lahko pride pri gašenju do ne-
zaželenih posledic odnosno poškodb od električnega
toka. Tako so odslej vsi aparati, ki so v zvezi z vodo
obarvani na zgornjem delu z modro barvo, ostali ga-
silni aparati za gašenje električnih naprav pa ostanejo
taki kot so, tj. obarvani z rdečo barvo.

R. Zupan

Upokojeni sta bili

Rozina Helena, roj. 18. 10. 1908, predica iz predilni-
ce I, 2. pos.

Tovarišica izhaja iz delavske družine. Oče je bil
železničar, mati pa gospodinja. V družini je bilo 9
otrok, ki so se morali kmalu zaposliti, da so se pričeli
sami preživljati.

V našem podjetju se je zaposlila že 21. 12. 1922,
ko ji je bilo 14 let. Takrat je živela na Savi in je hodila
dnevno v službo iz Save do leta 1929. Po poroki se je
preselila v Ribče in je nato hodila od leta 1929 do 1941
iz Ribč v Litijo vsak dan s kolesom ali pa peš. Ribče
so oddaljene od Litije 10 km, tako, da je samo na poti v
službo s kolesom zamudila dnevno 1 uro in pol, kadar
je šla peš, pa celo 4 ure.

Leta 1941 je bila zaradi pomanjkanja dela v pre-
dilnici reducirana. Ponovno se je zaposlila po osvo-
bitvi 27. 1. 1955 in je spet prihajala v službo iz Ribč
do leta 1962. Takrat se je preselila na Savo in pri-

hajala nato v službo s kolesom ali pa vlakom vse do upokojitve.

Ko se je zaposlila v našem podjetju je delala nekaj mesecev kot snemalka, nato pa do upokojitve kot predica.

Iz teh nekaj podatkov vidimo, da je tov. Rozinova hodila iz Ribč v Litijo 19 let. Dostikrat je morala gaziti sneg v celo. Družbo sodelavk je imela do Hotiča, cd Hotiča do Ribč pa je hodila povsem sama. Pripovedovala je, kako jo je enkrat v stari Jugoslaviji pričakal na tej poti neznanec in ji odvezel polovico plače. Takrat so namreč delavci prejeli plačo 2-krat na mesec. Še sedaj se točno spominja zneska, ki ji je bil na silo odvzet. To je bilo ob 11. uri ponoči, ko se je vračala domov iz popoldanske posade. Razumljivo je, da je zaradi tega dogodka hodila potem v službo s strahom, ki ji je ostal še sedaj, posebno kadar je bila na poti sama.

Upokojena je bila s 31. 1. 1965 in znaša njena delovna doba v našem podjetju 25 let.

Od tov. Rozinove so se poslovili direktor, predsednik upravnega odbora in delavskega sveta.

L. R.

Rozman Marija, roj. 4. 12. 1914 v Vel. gabru na Dolenjskem.

Tovarišica izhaja iz delavske družine, v kateri je bilo 8 otrok. Ko je še obiskovala osnovno šolo je že delala poleg šole kot varuhinja otrok in sicer od 12. do 15. leta starosti. V 18. letu starosti ji je umrl oče in je bilo takrat z njo vred še 6 nepreskrbljenih otrok.

Decembra 1932 se je zaposlila v našem podjetju. Njena mati je bila bolehn, tako da je vse nepreskrbljene otroke morala vzdrževati sama. Leta 1945 ji je umrla še mati in šele takrat se je osamosvojila, ko so se zaposlile še njene sestre in brata.

Najprej je delala v našem podjetju kot motovilka 3 leta, nato pa je delala v sukalnici na previjalnih strojih do upokojitve.

V službo je najprej hodila dnevno peš iz Zagorice in sicer od 1932 do 1945. leta. Tako je hodila dnevno peš 13 let in je vsak dan zgubila na poti najmanj 1 uro.

Pripovedovala nam je, kako je največkrat za bolezen koristila svoj redni dopust, ker ni želela biti v bolniškem staležu in 13 let sploh ni bila pri zdravniku.

FINANČNO IN MATERIALNO POSLOVANJE »TOVARNIŠKEGA OBVEŠČEVALCA« V LETU 1964

V letu 1964 je izšlo 9 številčk našega glasila. Posamezna številka je bila tiskana v povprečno 860 izvodih.

Izdatki za »Tovarniški obveščevalec« pa so bili v letu 1964 sledeči:

Stroški tiskanja	778 535 din
Avtorski honorar s prispevkom	109 423 din
Izdatki skupno	887 958 din

Dohodkov v zvezi z izdajanjem glasila nimamo, ker prejemajo list vsi člani delovnega kolektiva brezplačno. Tudi organi, katerim smo po predpisih dolžni dostavljati obvezni izvod, prejemajo list brezplačno.

Uredniški odbor



Naša upokojenka tov. Rozman Marija

V našem podjetju ima priznane delovne dobe 29 let. Delovna doba v našem podjetju bi znašala sicer 32 let, če ne bi imela vmes presledkov zaposlitve, ko je od časa do časa morala ostati doma po 3 mesece.

Ima hčerko, ki je tudi zaposlena v našem podjetju že 17 let.

Od tov. Rozmanove so se ob upokojitvi poslovili predstavniki podjetja in organov samoupravljanja in ji ob tej priliki izročili denarno nagrado, ki pripada upokojencem. Upokojena je bila 26. 2. 1965.

Zelimo ji, da bi v krogu svoje družine preživela še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

L. R.



Naša upokojenka tov. Rozina Helena

Nezgode v januarju, februarju, marcu in aprilu 1965

V mesecu januarju je bilo 8 obratnih nezgod s 149 izgubljenimi dnevi.

Ponesrečili so se:

1. Fertič Ana, roj. 22. 12. 1921, posluževalka trgača predpreje. Pri odstranitvi navitega vlakna z bobna ji je pri premiku bobna zašel palec desne roke med ohišje in rob obodne stene bobna in ji ga poškodoval.

2. Stolica Marija, roj. 10. 6. 1921, tehtalka preje. Na poti z dela domov je poškodovanka na poledeneli poti spodrsnilo, da je padla in si poškodovala prstanec desne roke.

3. Malis Janez, roj. 4. 1. 1941, strojni ključavničar. Pri vrtanju ležajev za Savio dvojilne stroje je poškodovancu odletel opilek v desno oko.

4. Zore Marija, roj. 19. 9. 1948, posluževalka raztezalke. Pri odstranjevanju navitih raztezalkinih pramen s kalandra, ji je kalandar zdrsnil z roke in jo pritisnil na prstanec desne roke.

5. Firm Stanislav, roj. 16. 5. 1940, posluževalec mikalnikov. Pri odstranjevanju navitega pramena iz odvijalne glave mikalnika, mu je zašel kazalec desne roke med zobčnika in mu poškodoval prst.

6. Renko Ana, roj. 4. 7. 1926, posluževalka mikalnikov. V odvajalni mikalnikovi glavi se je navil bombaž oz. mikalnikov pramen. Pri odpiranju zaščitnega pokrova mikalnikove glave ji je zašla desna roka med zaščitna pokrova in ji poškodovala desno roko nad zapestjem.

7. Češek Martina, roj. 20. 9. 1933, dvojilka. V času čiščenja dvojilnega stroja se vrata niso hotela odpreti, zato jih je poškodovanka hotela s silo odpreti. Nenadoma so se vrata odprla in ranila poškodovanko v stopalo leve noge.

8. Raspotnik Angela, roj. 4. 8. 1946, predica. Pri izstopu iz vlaka je poškodovanka na stopnicah spodrsnilo zaradi poledenosti, da je padla in si poškodovala koleno desne noge.

V mesecu februarju so bile 4 obratne nezgode s 46 izgubljenimi dnevi.

Ponesrečili so se:

1. Babšek Angela, roj. 10. 9. 1941, izdelovalka cev. Ko je poškodovanka potegnila prazno sito z vozička, ji je sito omahnilo na prste desne noge. Ker je bilo sito izrabljeno in zaradi neprimerne odprte obutve, se ji je zadržala trska od sita med prste desne noge.

2. Kepa Leopold, roj. 24. 8. 1915, delavec pri rahljaču bal. Ko je ponesrečenec odprl zaščitna vratica od pogonskih jermenic in z roko zavrtel jermenice, ob prepričanju, da je stroj ustavljen, mu je jermenica poškodovala zapestje leve roke.

3. Dolinšek Mirko, roj. 19. 11. 1930, strojni ključavničar. Pri rezanju pločevine na vzvodnih škarjah je poškodovancu zdrsnila pločevina iz rok in ga urezala v kazalec desne roke.

4. Mešič Julij, roj. 4. 1. 1913, strojni ključavničar. Na poti z dela domov je na strmi poledeneli poti poškodovancu spodrsnilo, da je padel in si poškodoval desno ramo.

V mesecu marcu je bilo 7 obratnih nezgod z 94 izgubljenimi dnevi.

Ponesrečili so se:

1. Izlakar Janez, roj. 31. 12. 1920, delavec v čistilnici. Na poti na delo mu je na poledenem mostu čez potok spodneslo zadnje kolo motorja, tako da je padel in se udaril ob leseno ograjo mostu v levo ramo.

2. Krampušek Ida, roj. 25. 2. 1930, kuharica. Pri prenosu 50-litrške kozice s kuhinjskimi makaroni s štedilnika do vode s sodelavko, se je odtrgal roč kozice in so se ji makaroni z vodo polili po obeh nogah in jo oparili.

3. Čož Angela, roj. 22. 8. 1934, predica na raztezalkah. Na poti v službo je zapeljala v kotanjo, padla

preko vodila kolesa in si ob padcu poškodovala na obrazu nos, čelo in zobe.

4. Slabe Alojzija, roj. 10. 12. 1926, predica. Pri snemanju flyerja ji je flyerski navitek padel na palec desne noge in ji ga poškodoval.

5. Koleča Stanislav, roj. 23. 7. 1938, posluževanje mikalnikov. Zaradi nepravilnega delovanja mikalnika je poškodovancu ustavil stroj. Pri zavrtitvi krožnega zobnika mu je zašel kazalec desne roke med zobčnika in mu ga poškodoval.

6. Starman Martina, roj. 13. 8. 1913, dvojilka. Ko je potegnila izpod stroja lesen zaboj za prenašanje kops, se je zadržala v kazalec desne roke.

7. Oven Franc, roj. 9. 10. 1907, skladiščni delavec. Iz 600-litrške kadi, v kateri je bila kislja repa, je vzdignil kamen težine 30 kg. Ko je kamen naslonil na rob kadi, mu je zdrknul iz rok, padel na desno nogo in mu jo poškodoval.

V mesecu aprilu je bilo 7 obratnih nezgod z 80 izgubljenimi dnevi.

Ponesrečili so se:

1. Skubic Jakob, roj. 10. 7. 1925, pakiranje in transport. Pri dvigu 200 kg težkega zaboja, napolnjenega s flyerskimi navitki, ga je vžignilo v križu.

2. Gerečnik Angela, roj. 8. 2. 1942, vlaganje cev. Pri vlaganju papirnatih cev se je poškodovanka zadržala ob leseni rob sita v prstanec desne roke.

3. Janež Amalija, roj. 5. 6. 1924, dvojilka. Pri prenosu cev od dvojilnega stroja k zaboju, je zadela z nogo v žičnik, ki je ležal na podu in se zbodla v palec leve noge.

4. Zewell Alojzija, roj. 20. 6. 1925, predica. Na poti v službo jo je obšla na stopnicah nenadoma slabost, padla vznak in si ob padcu poškodovala hrbtenico.

5. Godec Alojz, roj. 19. 6. 1943, transportni delavec. Pri prevozu bombažne bale z ročnim vozičkom se je konec jute ovil okoli kolesa vozička. Zaradi nenadnega sunka in okvarjenega vozička, je desni ročaj vozička pritisnil poškodovancu mezinec desne roke ob betonski pod.

6. Pintar Justa, roj. 19. 5. 1933, vlagalka preje. Pri vlaganju preje je zadela ob žičnik, ki je ležal na podu in se pri tem zbodla v stopalo leve noge.

7. Femec Ljudmila, roj. 5. 1. 1947, snemalka. Pri čiščenju valjčkov se je zbodla z žično ščetko, s katero je čistila valjčke, v prstanec desne roke.

H. T.

Kadrovske vesti

V mesecih januar, februar, marec in april 1965 so bili na novo sprejeti v podjetje:

5. 1. 1965 Dragar Ivan, predilnica I;
2. 2. 1965 Razpotnik Rudi, vlagalnica;
3. 2. 1965 Skobe Magdalena, predilnica II;
8. 2. 1965 Zaman Jože, čistilnica;
9. 2. 1965 Trentelj Pavel, predilnica I;
10. 2. 1965 Končar Rafael, čist. odpadkov;
15. 2. 1965 Zupan Jožefa, stročnarna;
15. 2. 1965 Rink Darja, predilnica II;
16. 2. 1965 Bardot Ivan, mikalnica;

1. 3. 1965 Kralj Olga, menza;
1. 3. 1965 Medved Angela, vlagalnica;
1. 3. 1965 Kralj Antonija, vlagalnica;
1. 3. 1965 Likar Helena, predilnica II;
22. 3. 1965 Cirar Janez, delavnice;
22. 3. 1965 Jug Marjan, elektrodelaavnica;

1. 4. 1965 Retar Anton, mikalnica;
1. 4. 1965 Celestina Hinko, mikalnica;
1. 4. 1965 Dragar Anton, mikalnica;
1. 4. 1965 Femec Ljudmila, predilnica II;
1. 4. 1965 Ulčar Marija, predilnica II;
1. 4. 1965 Rutar Zdenka, predilnica II;
1. 4. 1965 Pavlin Pavla, predilnica I;
2. 4. 1965 Sluga Marija, predilnica I;
5. 4. 1965 Keržan Vincencij, org. biro;
15. 4. 1965 Curk Marija, predilnica II.

V mesecih januar, februar, marec in april 1965 so zapustili podjetje:

9. 1. 1965 Hočevan Ivan, k vojakom;
31. 1. 1965 Rozina Helena, upokojena;
13. 2. 1965 Rojšek Majda, lastna odpoved;
13. 2. 1965 Bezgovšek Silva, samovoljno;
17. 2. 1965 Resnik Vida, lastna odpoved;

26. 2. 1965 Rozman Marija, upokojena;
28. 2. 1965 Repina Martin, sporazum;
5. 3. 1965 Kavčič Anton, upokojen;
6. 3. 1965 Ceglar Alojz, upokojen;
10. 3. 1965 Kračan Angela, samovoljno;
13. 3. 1965 Peskar Gabrijela, lastna odpoved;
20. 3. 1965 Žibert Ivan, k vojakom;
25. 3. 1965 Pregrad Vinko, k vojakom;
25. 3. 1965 Kolednik Ana, inv. upokojena;
16. 3. 1965 Cilenšek Tilka, samovoljno;
25. 3. 1965 Garantini Viktor, lastna odpoved;
31. 3. 1965 Jančar Štefka, upokojena;
31. 3. 1965 Kolar Pavla, inv. upokojena;
10. 4. 1965 Habič Vida, upokojena;
15. 4. 1965 Lukančič Ana, lastna odpoved;
16. 4. 1965 Mlakar Alojzija, inv. upokojena;
30. 4. 1965 Zupančič Julijana, upokojena;
30. 4. 1965 Senica Maks, lastna odpoved.

H. T.

Iz delovnih razmerij

Že pred časom smo razpravljali v podjetju o osnutku novega zakona o delovnih razmerjih in so bile dane tudi razne pripombe o osnutku.

Dne 8. aprila 1965 pa je stopil v veljavo nov zakon o delovnih razmerjih (Temeljni zakon o delovnih razmerjih Ur. l. SFRJ št. 17/65). Omenjeni zakon je sprejel številna določila, ki so bila že v osnutku, nekatera pa so bila sprejeta drugače kot je predvideval osnutek. Z zakonom so urejena okvirna temeljna načela, pravice in dolžnosti delavcev in kazenske določbe za neizpolnjevanje predpisov iz delovnih razmerij. Zakon prepušča še veliko bolj kot prejšnji, številne stvari iz delovnih razmerij v odločitve samim delovnim kolektivom oziroma delovnim skupnostim, ki po predpisanem postopku sprejema ta določila, nekatera s statutom, druga pa s splošnim aktom (pravilnikom). Delovna razmerja morajo biti urejena in vsklajena z zakonom najkasneje v enem letu, potem ko je stopil v veljavo Temeljni zakon o delovnih razmerjih. Dokler pa ne bodo sprejeti statuti oziroma pravilniki in ko že velja Temeljni zakon o delovnih razmerjih, pa smejo po določilu čl. 146 Temeljnega zakona o delovnih razmerjih delovne organizacije urejati z začasnimi sklepi najvišjega organa upravljanja.

Komisija za izdelavo statuta v našem podjetju je v zvezi z navedenim takoj pristopila k delu in na dveh sejah pripravila najnujnejše predloge za spremembe o delovnih razmerjih in jih predložila delavskemu svetu, ki je o njih razpravljal in sprejel ustrezne sklepe, tako o obveznih razglasih prostih delovnih mest, o postopku pri razpisu delovnih mest, disciplinskem postopku, nagradah vajencev, poskusnem delu itd. in o uporabi dosedanjega pravilnika o delovnih razmerjih, kolikor ni v nasprotju z novim zakonom o delovnih razmerjih in drugimi predpisi oziroma sklepi DS, kar je bilo objavljeno na razglasni deski.

Naloga komisije je še obsežna, pripraviti bo morala še druge začasne sklepe, osnutek sprememb statuta in točno določiti katere stvari bo vseboval statut

iz delovnih razmerij in katere bodo urejene s pravilniki. O njih bo razpravljala DS, zbori delovnih skupnosti, sveti delovnih skupnosti in sindikalna podružnica. Dokončno vsebino statuta in pravilnikov bo določil DS, statut pa mora pred tem obravnavati še občinska skupščina.

Nujno je, da spričo pravic, ki pripadajo delovnemu kolektivu v mejah samoupravljanja, pristopimo vsi k temeljnemu razpravljanju in urejanju delovnih razmerij, ki bodo potem obvezna za celoten kolektiv. Pri tem moramo gledati, da ne pride do kršitev samoupravljanja in samovolje v izvajanju sklepov in pravilnikov, kajti zakon predpisuje stroge sankcije oziroma kazni za take primere.

O nadaljnjih spremembah iz delovnih razmerij, ki izhajajo iz novega zakona, bomo še pisali v našem glasilu.

A. A.

Izpite so opravili

V petek, dne 28. maja je polagalo 6 skladiščnih delavcev izpite za transportno ranžirne delavce.

Za delo na industrijskem železniškem tiru se po predpisih zahteva kvalifikacija premikača, zato so bili tečajniki predvsem seznanjeni s signalnimi napravami, z železniškimi predpisi in splošnimi predmeti. Tečaj se je pričel v mesecu novembru 1964 in ga je uspešno vodil tov. Verbole.

Pred tročlansko izpitno komisijo Skupnosti železniških podjetij iz Ljubljane so izpite uspešno opravili tovariši: Štuhec Stanislav, Pintar Bogo, Matoz Pavel, Perme Martin, Krivec Anton in Godec Alojz ter tako dosegli naziv »transportno ranžirni delavec«.

Tovarišem, ki so uspešno opravili izpit čestitamo in želimo, da bi pridobljeno znanje tudi uspešno uporabljali pri vsakdanjem praktičnem delu.

B. B.